

Na poti v slovenski Kanaan

Kako reševati svojo slovensko in človeško usodo v luči krščanstva, je vprašanje, ki zamejuje problemski prostor, v katerem se tradicionalno gibljejo Drage, še zlasti odkar so propadli nekateri pogumnejši poskusi, da bi te študijske dni Društva slovenskih izobražencev iz Trsta razvili v »vseslovenski duhovni parlament«. Draga '87, ki je kot 22. po vrsti potekala konec preteklega tedna v Finžgarjevem domu na Opčinah, se je držala tradicije, in to mogoče dosledneje kot prejšnje. Kljub temu ali prav zaradi tega pa ji je uspelo ohraniti in najbrž povečati svojo privlačnost, kar najbrž nekaj pove tudi o spremijnanju časov.

Po običaju, ki velja že okroglih 15 let, je predsednik DSI Sergij Pahor objavil imena predavateljev ob samem odprtju študijskih dni, in sicer v petek, 4. t.m. Takoj po njegovih uvodnih besedah je na govorniški oder stopil prvi predavatelj. Bil je to dr. Rudolph M. Sussel iz Clevelanda, predstavnik tretje generacije ameriških Slovencev in med drugim urednik časopisa Ameriška domovina. V svojem predavanju z naslovom »God bless Slovenia« (»Bog blagoslovi Slovenijo«) je podal stvaren pregled preteklosti in sedanjosti slovenstva v ZDA. Povedal je, da se je tjakaj v zadnjih sto letih izselilo četrta milijona Slovencev. V ameriškem »stopilnem kotlu« se niso vsi zgubili brez sledu, saj je ob popisu prebivalstva leta 1980 126.463 ameriških državljanov izjavilo, da je v celoti ali delno slovenskega izvora. Dr. Sussel je poudaril, da so se Slovenci v ZDA že od vsega začetka delili v dva glavna tabora in da se je idejno-politična razcepljenost s časom celo povečala. Ob vsem tem pa si je treba zastaviti vprašanje, v kakšnem smislu so ameriški Slovenci še Slovenci, saj je sam predavatelj med drugim izjavil, da bi se v primeru spopada med ZDA in »staro domovino« brez nadaljnjega opredelil za prve.

Predavatelj drugega, sobotnega dne Drage '87 je bil dr. Andrej Fink, predstavnik mlajšega rodu slovenske politične emigracije, pravnik in univerzitetni profesor iz Buenos Airesa. Pod sicer pesniškim naslovom »S Prešernom pod Južnim križem« je razgrnil svoje poglede na slovensko politično preteklost in prihodnost. Odločno se je postavil v bran načelom, ki so vodila domobranstvo v drugi svetovni

dalje na 2. strani ■

ZGODOVINSKI OBISK V BONNU

Uradni obisk, ki ga je na začetku tega tedna opravil v Bonnu predsednik Nemške demokratične republike Erich Honecker, predstavlja po splošni sodbi zgodovinski mejnik ne samo v odnosih med obema nemškima državama, temveč tudi v odnosih med Vzhodom in Zahodom na stari celine. Prvič se je zgodilo, da so v Bonnu z vsemi častmi sprejeli najvišjega predstavnika Vzhodne Nemčije, kar dejansko pomeni priznanje tiste državne stvarnosti, ki je nastala v obdobju hladne vojne. Kot je znano, so se tedaj v Bonnu zaklinjali, da ne bodo nikdar priznali vzhodnonemške komunistične države, češ da bi s tem povzročili nepopravljivo škodo prizadevanjem in težnjam po ponovni združitvi nemškega naroda v eno samo državo. Bonnške oblasti so bile v tem pogledu silno stroge in nepopustljive, saj je Bonn kratkomalo ukinjal diplomatske odnose s tistimi državami, ki so navezovalle redne diplomatske stike z Nemško demokratično republiko. To je svoj čas doživela tudi Jugoslavija, ko je vzpostavila redne odnose z Vzhodno Nemčijo.

Razvoj dogodkov je z leti šel v drugačno smer; hladne vojne je bilo konec in tudi v Bonnu so korenito spremenili svoja stališča ter se odločili za politiko tesnega sodelovanja na gospodarskem področju, saj so na bonnsko vlado že leteli očitki, da se obnaša tako, kot da bi tudi Vzhodna Nemčija bila članica Evropske gospodarske skupnosti.

Obisk Ericha Honeckerja v Bonnu je bil predviden še pred nekaj leti, a ga je baje preprečila Moskva, ki je tudi pod predsednikom Andropovom nasprotovala zблиževanju med obema Nemčijama. Z Gorbačovom je tudi v tem pogledu zapihal, kot vse kaže, nov veter, kar je omogočilo prvi uradni tisk na najvišji ravni med Zahodno in Vzhodno Nemčijo. Zato smemo trditi, da predstavlja obisk Ericha Honeckerja v zahodnonemški prestolnici zgodovinski mejnik tudi v odnosih med obema taboroma v Evropi, kar bi moral dokončno zapečatiti sporazum med velesilama o tako imenovanih evroizstrelkih. V tem je tudi širši pomen zadnjega vrhunškega obiska v Bonnu.

Konec srečanja Štatenberg '87

Pri Mariboru se je zaključilo 24. srečanje Društva pisateljev Slovenije »Štatenberg 87«. Osnovna tema zasedanja je bila naslednja: literatura kot področje etičnega oziroma etničnega.

Andrej Brvar je poudaril, da hočemo biti kot narod svobodni. Franc Šrimpff je govoril nato o jeziku kot sredstvu literature. Jezik je temelj literature, da lahko nastopa kot področje etičnega in etničnega. V javnosti — je nadaljeval Šrimpff — so bolj poznane diskusije o jeziku kot sredstvu komunikacije. Manj govorijo o jeziku kot o preosnovi literature, zlasti poezije. Ker je vedno več jezikov, so nekateri mnenja,

naj bi se jeziki manjših narodov asimilirali z večjimi jeziki. V posameznih državah naj bi sprejeli jezike večine.

Boris Grabnar je govoril o napaki marksizma glede zatona narodov. Narodov — je poudaril Grabnar — ne bo nikoli konec. Nasprotno, povečal se bo celo nacionalizem in ne samo pri nas. Slovenski kulturni prostor in prostor vseh narodov se širi. Ni mogoče biti človek, ne da bi bili istočasno Slovenec, Kitajec, Albanec, Tamilec ali Anglež.

V Štatenbergu so tudi poudarili, da bo Društvo pisateljev Slovenije predložilo svoj osnutek ustavnih sprememb.

Prekupčevanje z orožjem

Italijanski dnevni tisk še vedno obširno piše o poteku sodne preiskave v zvezi z nezakonitim prekupčevanjem z orožjem, zlasti pa v zvezi z dobavljanjem orožja Iranu in terorističnim organizacijam na Bližnjem vzhodu. V zadnjem hipu se je v Bariju, kjer je bival v hotelu, izognil aretaciji glavni organizator prekupčevanja z orožjem, 45-letni Aldo Anghessa, ki je po rodu iz Bergama, a je zdaj švicarski državljan. Preiskovalci menijo, da je An-

ghessa skrbel za stike z Libanonom in s predstavniki raznih držav na Bližnjem vzhodu, ki so povpraševali po orožju.

Povečini je to orožje šlo z ladjami najprej v Singapur, odkoder je nadaljevalo pot do naročnikov na Bližnjem vzhodu. Dobavitelji orožja so bili tu predstavniki tovarne Valsella Meccanotecnica iz Brescie zaradi česar so odpeljali v zapor vse glavne voditelje tovarne, med njimi predsed-

nadaljevanje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 13. septembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Emil in detektivi« (Erich Kästner - Vital Klabus - Zora Tavčar); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Radio oddih. Poletni variete; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na počitnice!; 15.00 Na obisku; 16.00 17. festival Števerjan '87; 17.00 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 14. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Osebnost; 9.00 Otroški kotiček: Ali jih poznaš? Okno v živalski svet; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert RAI iz Rima; 12.00 Zapiski s poti; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor »Sv. Jernej« z Opčin; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Poezija slovenskega zapada; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 15. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Povejmo v živo!; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v cerkvi sv. Martina v Dolini; 12.00 Pojdite z nami!; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Večni sopotniki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 16. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Poti do branja; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Anton Nanut; 12.00 Živozeleno. Oddaja o življenju z naravo; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Ženski zbor »Collegium musicum« iz Beograda; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 S poti po Afriki; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Literarne podobe: Obrazi in utrinki iz slovenske proze; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 17. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Osebnost; 9.00 Otroški kotiček; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Flavtistka Daniela Brussolo, kitarist Igor Starc; 12.00 Na obisku; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Poezija slovenskega zapada; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 »Primorski emigranti od Soče do Mlade Soče«, pričevanja o ljudeh in društvih; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 18. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Ne prezirimo!; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v cerkvi sv. Gotharda v Asolu; 12.00 Na počitnice!; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Dekliški in mešani zbor Skupnosti Italijanov iz Izole; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Iz filmskega sveta; 16.00 Razmišljanja ob slovenskih ljudskih pravljicah; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 19. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Cankarjevem domu v Ljubljani; 12.00 »Ta rozajanski glas«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Ko se obesi dan. Pesmi za poletni čas; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Radio oddih. Poletni variete; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Na poti v slovenski Kanaan

■ nadaljevanje s 1. strani

vojni, in se zavzel za neodvisno Slovenijo, urejeno po vzoru zahodnih parlamentarnih demokracij in v skladu s krščanskim pogledom na svet. Dr. Fink je žel priznanje občinstva zaradi svoje bleščeče slovenščine, nekateri razpravljalci pa so se obregli ob njegova včasih dokaj neproblematična oziroma enostranska stališča.

V nedeljo se je vreme kisalo, zaradi česar se je ves spored odvijal ne v parku, marveč v nekoliko tesni dvorani Finžgarjevega doma. Tu je bila v dopoldanskih urah najprej sv. maša, ki jo je daroval dr. Janez Zdešar, izseljenski duhovnik v Münchnu. V pridigi je poudaril nalogo katoličanov, da pričajo in bratsko svarijo. Na teološko tematiko je bilo ubrano tudi dopoldansko predavanje z naslovom »Krščanstvo in eshaton«, ki ga je imel dr. Bruno Jožef Korošak. Predavatelj je profesor kar na dveh papeških univerzah v Rimu, med drugim se zavzema za Baragovo beatifikacijo, pred nedavnim pa je bil imenovan za naslovnega župnika v Žabnicah v Kanalski dolini, kamor se bo najbrž v bližnji bodočnosti preselil. Dr. Korošak je kritično osvetlil najnovejše teološke poglede na »prihod boljših časov« v tostranstvu in na posmrtno življenje. Med drugim je pripominjal, kako je cerkvena praksa še preveč odvisna od starozaveznih pojmovanj.

Drago '87 je sklenilo predavanje z naslovom »Pot v obljubljeni deželo« (oziroma »Na poti v Kanaan«, kot je preciziral predavatelj), ki ga je podal dr. Andrej Capuder, pisatelj in prevajalec, docent romanistike na ljubljanski univerzi. V prej pesniški kot filozofski govornik je prikazal tragiko evropskega človeka, ki kljub Kristusovemu oznanilu ne doume, da je pot v resnični Kanaan pot notranjega poglobljanja do odrešilnega stika z Absolutnim. V tem okviru je predavatelj nakazal tudi smer, v katero naj krene slovenski narod na pragu tretjega tisočletja. Prizadeva naj si za kakovost, pristnost življenja, strpnost in za politični pluralizem (»Doslej smo v SR Sloveniji dihali z levo polovico pljuč; odslej moramo še z desno,« je dejal).

Vsi predavatelji letošnje Drage so se opredeljevali za krščanstvo, a ne vsi na isti način. Na študijskih dneh so izražali dokaj različne poglede, deloma pogojene tudi od

različnosti okolij, iz katerih izhajajo. Njihova izvajanja so bila deležna velike pozornosti številnih udeležencev iz zamejstva, zdomstva in še zlasti iz osrednje Slovenije. Prav iz slednje je bila večina diskutantov. Na pobudo predstavnika Društva 2.000 iz Ljubljane je bila ob zaključku Drage '87 soglasno sprejeta resolucija, ki podpira peticijo nekaterih katoliških organizacij v SR Sloveniji, naj se ustanovi slovenska cerkvena pokrajina oziroma samostojna slovenska škofovska konferenca.

—o—

Slovesnost na Pivki

Na Pivki je bila v nedeljo, 6. t.m., svečanost ob 40-letnici priključitve Primorske in Istre Jugoslaviji. Ob tej priložnosti so odkrili spominsko ploščo na čast prve dalmatinske proletarske brigade, ki je bila ustanovljena pred 45 leti in katere pripadniki so sodelovali v bojih za osvoboditev Primorske. Na območju Pivke se je četrt jugoslovanska armada skupno z devetimi korpusom borila za osvoboditev in združitve Slovencev na celotnem narodnostnem ozemlju. Tako je naglasil slavnostni govornik Andrej Marinc, ki je opozoril, da so se tedaj z rano ob rani borili pripadniki vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti ter prispeval k ustanovitvi nove jugoslovanske skupnosti.

Govornik je omenil tudi prijateljske in dobrososedske odnose med Italijo in Jugoslavijo in v tej zvezi izrazil upanje, da bodo ti odnosi prispevali k zadovoljivi zakonski ureditvi položaja slovenske manjšine v Italiji. Marinc je končno obsodil zadnje primere izzivanja na meji, ki so uperjena proti Jugoslaviji, Sloveniji in slovenski manjšini in ki jih podpirajo šovinistični ter nacionalistični krogi v Italiji.

—o—

Po parlamentarni razpravi, ob koncu katere bo vlada zahtevala glasovanje o zaupnici, bo iz Italije odplulo proti Perzijskemu zalivu osem vojnih ladij, ki naj bi skrbele za varnost plovbe italijanskih tankerjev in trgovskih ladij. Leva opozicija odločno nasprotuje prisotnosti vojnih ladij v Perzijskem zalivu.

Prekupčevanje z orožjem

■ nadaljevanje s 1. strani

nika Ferdinanda Borlettija in njegovega sina Giovannija, ki je glavni ravnatelj tovarne. Lani je tovarna dobavila Siriji vsaj 30 tisoč min, iz Sirije pa so mine šle v Iran. Tovarna je letos dobila novo naročilo iz Irana. Šlo je baje za dva milijona min raznih vrst. Ladje, ki so prevažale mine in ostalo orožje, pripadajo grški družbi, ta je tudi lastnica trgovske ladje Boutany, ki so jo finančni stražniki pregledali v Bariju in našli večjo količino orožja ter tudi dva kilograma heroina in 25 kilogramov hašiša.

Zanimivo je, da so nameravali teroristi poslati v Italijo kar pet ladij, natovor-

jenih z orožjem. V Italijo bi morale prispeti na začetku junija, se pravi v dneh, ko je bilo v Benetkah vrhunsko zasedanje najbolj industrijsko razvitih držav na svetu. Zdi se, da so tedaj nameravali sestreliti helikopter, s katerim se je prevažal ameriški predsednik Reagan. Nekaj ladij bi se moralo zasidrati v Porto Nogaru, nekaj pa v La Spezii. Načrta pa teroristi niso izvedli. Na začetku tedna se je Anghessa sam predstavil organom javne varnosti.

—o—

Jugoslovanski predsednik Lazar Mojsov se bo v soboto, 12. t.m., udeležil v Novi Gorici svečanosti ob 40-letnici priključitve Primorske Jugoslaviji.

Glasbeni tedni v Stresi

Stresa, konec avgusta

Poletni glasbeni festivali so že dolga leta prava poslastica ljubiteljev te zlahkne umetnosti, pa tudi turistov, ki navadno radi obiskujejo podobne prireditve. Še posebej ko so le-te v prijetnih turističnih središčih, kjer se naravna lepota lepo sklada z estetskim užitek in harmonijo, ki jo diha bogata glasbena ponudba.

Tak naravni okvir nedvomno nudi Lago Maggiore, temno in prostrano ter obenem kar se da prijetno jezero ob vznožju Alp, ki obliva tako italijansko kot švicarsko obrežje. Prav gotovo je ena najlepših točk tega jezera prav tisti del, ki obsega znane in prekrasne Boromejske otoke, pravi biser te mirne vodne gladine. Zlasti Isola Bella z razkošnostjo knežjega dvorca, ter bohotnega rastlinja v proti jezeru se razprostirajočih vrtovih ... Tu se tudi marsikdaj akordi družijo z vodnimi valčki, ki nenehno božajo samo starodavno Boromejsko palačo. Ali nekoliko nižje, kjer bolj samotno stoji otok Isola Madre s skoraj neprodornim zelenjem in masivno vilo. Pa še bolj preprosta ribiška Isola Pescatori s tipično malo nasebino ...

Vse to je podoba okolja, v katerem kraljuje na obrežju mestece Stresa, sedaj bogato in lukusno turistično središče, polno zlasti obiskovalcev iz bližnje Švice in severne ter zahodne Evrope. In prav tu se v veliki dvorani Kongresne palače letos v že šestindvajseti izdaji odvijajo Glasbeni tedni (Settimane musicali), ki so danes eden izmed najbolj priznanih italijanskih pa tudi evropskih poletnih glasbenih prireditev. Tu nastopajo orkestri, solisti (zlasti pianisti, violini, čelisti, organisti in pevci) svetovnega formata. Naj samo omenim nekaj letošnjih glavnih imen — Vladimir Ashkenazy, Georges Cziffra in Nikita Magaloff (pianisti), Marie-Claire Alain (orgle), Zubin Mehta, Gianandrea Gavazzeni, Rudolf Baumgartner (dirigentje) itd. Med orkestri pa nastopajo Festival Strings iz Lucerna, Izraelska filharmonija, I Solisti Aquilani, Filharmonični orkester milanske Scale in drugi. Poleg teh še razni solisti-zmagovalci mednarodnih tekmovanj. (Naj še spomnim, da so bili lani prvič tudi slovenski ansambli, in sicer Slovenska filhar-

nija ter Slovenski oktet, ki so nastopili z velikim uspehom.

Prisostvoval sem prvima dvema koncertoma, ki sta bila zelo bogata. Posebej izreden uspeh prvega knocerta z izvedbo mogočnega Händlovega oratorija Mesija. Nato pa še drug večer z zanimivim nastopom čelistov Berlinske filharmonije. Za oratorij Georga Friedricha Händla so nastopili zbor Freiburger Bachchor in Freiburger Bachorchester s solisti B. Bonney, M. Schimi, P. Schreier ter P. Lika. Dirigent je bil Hans Michael Beuerle. O tem morda najbolj znanem in priljubljenem delu nemškega baročnega mojstra (med drugim vsebuje splošno znani in priljubljeni zbor Aleluja) bi se dalo veliko pisati, a tu ni za to prostora. Naj samo zapišemo, da je bila izvedba v originalni izdaji v angleškem jeziku (Mesijo je avtor napisal med svojim dolgim bivanjem v Angliji, kjer še danes publika vstane ob slovesni Aleluji, kot je to prvi naredil v Händlovi prisotnosti angleški kralj). Oratorij sestavljajo zborovski in solistični deli, poleg tega seveda tudi solistični orkestralni vložki, kot zelo lep uvod ali pa znana Pastoral. Lahko bi rekli, da ima skoraj prevladujočo vlogo zbor, ki

nastopa tako v homofoni kot v polifoni zasedbi, spet karakteristični za Händlovo ustvarjalnost. In res, v glavnem so vsi izvajalci (tudi zadnji trenutek zamenjani nekateri vokalni solisti) svojo vlogo prav dobro podali. Delo je pod dirigentovo taktirko izzvenelo mogočno, bleščeče, odmevno in je res lepo uvedlo celotni letošnji glasbeni festival, kot je bila že tradicija pred več leti. Polno zasedena dvorana je vse nastopajoče bogato nagradila z ovacijami.

Drugi večer so nastopili čelisti (12) orkestra Berlinske filharmonije, znane zlasti zaradi dirigenta Herberta von Karajana. Morda je koga sama zasedba nekoliko presenetila, saj navadno ne prisostvujemo podobnim ansamblom. Vsekakor so omenjeni solisti z virtuozno tehniko odigrali sedem v programu predlaganih avtorjev, od baroka do sodobne ustvarjalnosti. Morda je bil njihov program še preveč heterogen, res pa je lahko prav zato morda bolj popestril sicer večsah monotonno izraznost enega samega glasbila v skupinski igri.

Festival v Stresi je na vsak način ohranil svoj pečat razkošnega in elitnega umetniškega dogajanja. Zato želimo, da bi tudi vnaprej nadaljeval po tej poti resne in izbrane umetniške politike, za katero zaslužijo prireditelji vso pohvalo.

A. B.

PROSTOR MLADIH

TABORI SZSO 1987

V četrtek, 3. septembra, je imelo razširjeno pokrajinsko vodstvo Slovenske zamejske skavtske organizacije že običajno sejo ob zaključku poletnih taborov. Tako imenovane »posprave«, ki je bila v dvorani Marijinega doma v ul. Risorta v Trstu, se je udeležilo orog 40 voditeljev in voditeljic, ki so približno 15 dni svojih poletnih počitnic žrtvovali za svoje mlajše brate in pripravili 4 po starostnih vejah razdeljene tabore. Svoja poročila so posredovali načelniki taborov: Stojan Pahor (tabor VV - volčiči in veverice), Tamara Petaros in Olga Tavčar (tabor A/IV - izvidniki in veverice), Fabrizio Polojaz (tabor B/IV) in Marija Lozej (potovalni tabor).

Naj za kroniko naštejemo le glavne podatke v zvezi s temi poletnimi dejavnostmi, ki jih naša organizacija smatra kot višek letnega delovanja. Prvi po vrsti je bil potovalni tabor. Kot je to že običajno, se tabor deli na dva dela: potovalni in stalni del. Letos si je vodstvo tabora, ki je trajal od 6. do 17. julija, izbralo kot cilj potovanja Kamniške Alpe, stalni del pa se je vršil v naselku Vir pri Nevljah v občini Kamnik. Udeležilo se ga je 22 članov, povečini novincev roverjev in popotnic.

Od 20. julija do 3. avgusta pa se je vršil v Cerovem logu na Dolenjskem eden izmed taborov, namenjenih srednji starostni veji. Letos sta tabor B sestavljala 2. in 4. steg, točneje 31 izvidnikov in vodnic ter okrog 10 voditeljev.

V Zirovnici pri Zireh pa so imeli ostali izvidniki in vodnice (1., 3. in 5. steg) še svoj drugi tabor: tabor A. Tudi tu je bilo v vodstvu približno deset oseb, ki so skrbele za redni potek programa. Tabora, ki je trajal od 27. julija do 10. avgusta, se je udeležilo 38 članov.

Pa poglejmo še tabor volčičev in veveric. Ta je morda še najbolj nastradal zaradi vztrajnega slabega vremena in morda ne prav primerne zemljišča. Načelnik Stojan Pahor je po posvetu z ostalim vodstvom sklenil, da se tabor prekine nekaj dni prej. Hvaležni župniku g. Gačniku, ki

je v župnišču gostoval premočene in premražene volčiče in veverice, so se s starši vrnili domov že v nedeljo, 9. avgusta, namesto predvidenega 13. avgusta. Bilo jih je 73 (skupno z vodstvom 100), kar se jih je 3. avgusta zbralo v Stranjah pri Kamniku.

Končni beri letošnjih taborov lahko vsekakor damo zadovoljivo oceno. Če potegnemo črto, vidimo, da se jih je udeležilo nad dvesto članov, od katerih je bilo približno 50 voditeljev. Tako visoko število starejših aktivnih skavtov in skavtinj je prav gotovo pripomoglo k uspehu taborov. V vseh poročilih je bilo namreč izraženo zadovoljstvo nad opravljenim delom. Večjih težav ni bilo, če izvzamemo vremenske neprilike. Pri načrtovanju pa so voditelji kar precej časa posvetili iskanju najustrežnejših pedagoških prijemov v danih okoliščinah, tako da ni delo slonelo le na golem aktivizmu, ampak predvsem na osmišljanju naloženih nalog in obveznosti. Tak sistem odnosov je lahko pripomogel k lepemu vzdušju in k ustvarjanju trdnih prijateljskih vezi, ki so se spletle med udeleženci taborov, med starejšimi in mlajšimi brati. »Skavtizma ne moreš razumeti, moraš ga živeti«, je bilo poudarjeno v enem izmed poročil. In dejansko je v tem stavku zaobjeta celotna ideja skavtizma, ki je le sistem življenja in odnosov človeka do sočloveka, do Boga in do vsega njegovega stvarstva. Prav na teh elementih je slonelo delo na taborih. Zdravo bivanje v naravi in z naravo, v kateri lahko vsakdo iz dneva v dan odkriva božje delo, ki prav zaradi tega ne sme postati vir nebrzdanega izkoriščanja, temveč le življenja; vesele bivanje z brati skavti, ki nas uči, da je poleg nas še nekdo drug, ki ima ravno tako pravico do življenja kot mi, in ki nas z visokih sfer individualizma vrže na tla pristnih in zrelih medčloveških odnosov; spoznavanje in navezovanje stikov s pripadniki istega naroda, kar pomaga k utrjevanju lastnih korenin, obenem pa Slovence

nadaljevanje na 7. strani ■

Južna Tirolska

Južnotirolski dnevnik Dolomiten je objavil daljši intervju s predsednikom Južnotirolske ljudske stranke in deželnim glavarjem Magnanom. Ta med drugim ugotavlja, da vlada predsednika Gorie ni do zdaj ničesar ukrenila glede vprašanja popolnega izvajanja avtonomnega statuta za Južno Tirolsko. Glede na vzdušje v pokrajini, kjer je na zadnjih volitvah dosegla velik uspeh misovska stranka, Magnago naglašja, da je pripravljen na pogovore z italijanskimi političnimi strankami, ki se zavedaajo svoje odgovornosti. Za ta namen se je že obrnil na Krščansko demokracijo, a do zdaj ni prejel nobenega odgovora. Deželni glavar Magnago pravi, da se je treba že zdaj sporazumeti in pripraviti na bližnje pokrajinske volitve ter za ta namen sestaviti skupno osnovo, ki naj velja za vse demokratične stranke, ob upoštevanju pravic nemške in ladinske jezikovne skupnosti.

SZ JADRAN V NOVI SEZONI

Športno združenje Jadran je v torek, 8. t. m., priredilo v Trstu tiskovno konferenco, na kateri je predsednik Edi Kraus poročal o društvenem programu v sezoni 1987-88. Predsednik je poudaril, da v Jadranovi postavi v prihodnji sezoni ne bo bistvenih sprememb v primerjavi z lanskim. Trener bo še dalje Peter Brumen; v ekipi ne bo Petra Žerjala in Aljoše Terčona, ki bosta nastopala za Bor, Marko Lokar pa bo igral za Stefanel. Novi igralci v Jadranovi postavi so Banello, Persi, Corsi in Zobec. Prva prvenstvena tekma bo v nedeljo 27. t. m. v Trstu.

Na tiskovni konferenci je spregovoril tudi trener Brumen, ki je obravnaval tehnično plat društvenega programa. Zanimiv in pomemben je bil nastop podpredsednika Stefanela Cosulichia, ki je grajal izjavo svojega trenerja Tanjeviča ob prestopu M. Lokarja k tržaškemu italijanskemu košarkarskemu klubu, pri čemer je naglasil, da se Stefanel zavzema za tesno sodelovanje z Jadranom in s tem tudi s slovensko narodno skupnostjo, čemur bi morala služiti tudi in predvsem prisotnost trenerja iz sosedne republike.

MARIJANSKI SHOD NA OPČINAH

Ob letošnjem Marijinem letu se napoveduje slovesen Marijanski shod na Opčinah za nedeljo, 13. septembra. Slovesnost bo vodil koprski župnik dr. Bojan Ravbar. Kot običajno, se bodo verniki najprej zbrali v cerkvi, odkoder se bo razvila procesija po vasi. Začetek je napovedan za 15.30. Po procesiji bo na prostoru za cerkvijo slovesna sveta maša.

Počastitev bazoviških junakov

Na bazovski gmajni, ki so jo bičali hladni sunki burje, je bila v nedeljo, 6. t. m., vsakoletna spominska svečanost pred obeležjem, ki spominja na žrtev Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča. Med petjem žalostinke, ki jo je izvajal domači zbor, so predstavniki kulturnih organizacij in političnih združenj položili pred spomenik vence. Klavdij Palčič, Roberto Viezzi, ki je predstavljal Vsedržavno združenje partizanov Italije, in Rafko Dolhar v imenu Slovenske skupnosti pa so spregovorili o zgodovinskem trenutku, ki je privedel do

fašističnega zločina na bazovski gmajni in med drugim poudarili, da segajo korenine slovenskega antifašizma že v čase, ko so bile mnoge poznejše protifašistične osebnosti in sile še neosveščene.

Lotili pa so se tudi sedanjega zgodovinskega trenutka z zornega kota velike žrtve bazoviških junakov. Do izraza je prišla med drugim velika zaskrbljenost zaradi ofenzive sovražstva in narodnostne mržnje v režiji provincialnega nacionalizma, katerega podpirajo znane, pa tudi bolj ali manj prikriti politične sile.

Uspela kotalkarska revija na Opčinah

Kotalkarji openskega društva Polet so tudi letos pripravili zanimiv in pester prikaz svojega delovanja. Letošnja revija je bila še posebej važna, saj je kotalkarska sekcija športnega društva Polet z njo proslavila svojo 20-letnico delovanja. Na reviji, ki so jo priredili v soboto, 5. t. m., je sodelovalo 66 kotalkarjev raznih starostnih dob in tudi taki, ki že nekaj časa niso več redni člani kotalkarske sekcije. Ob slovesnosti sta spregovorila predsednik Andrej Križnič in pobudnik kotalkarstva med tržaškimi Slovenci Egon Kraus. Go-

vornika sta prikazala dvajsetletno delovanje in sedanje stanje te športne panoge, ki ima med člani kotalkarske sekcije društva Polet nekaj odličnih prvakov. V dvajsetih letih je šlo skozi vrste openskih kotalkarjev približno 250 kotalkarjev, ob nekaterih vrhunskih kotalkarjih je društvo iz svoje srede vzgojilo vrsto trenerjev, ki sedaj nadaljujejo delo z mlajšimi kotalkarji. Pestro in dobro pripravljeno revijo bodo ponovili tudi v nedeljo, 13. t. m., ob 19. uri na ploščadi openske kotalkarske sekcije Polet.

V Zgoniku so praznovali lovci

Društvo slovenskih lovcev Doberdob je priredilo v soboto, 5., in nedeljo, 6. septembra praznik v Zgoniku. Praznik se je začel z nastopom lovskega zbora »Doberdob«, ki je zapel Vrabčevo pesem »Pozdrav«. Sledil je govor predsednika društva Jožeta Pahorja, ki je orisal prizadevanja društva in pozdravil goste. Na prazniku so bili prisotni številni gostje, med temi predstavnik obalno-kraške Zveze lovskih družin iz Kopra Gobbo, predsednik Zveze lovskih družin iz Nove Gorice Krivic in predstavnik italijanske lovske zveze »Federaccia« Petruzzi in Sandrin. Vsi so v svojih pozdravih naglasili velik pomen sodelovanja med lovske družinami na meji, saj lovci opravljajo pomembno vlogo pri varstvu narave in naravnega okolja. Veliko obiskovalcev si je ogledalo zanimivo razstavo, ki so jo pripravili sloven-

ski lovci. Poleg nagačenih trofej pa je posebno pozornost vzbudila razstava fotografiskih posnetkov iz narave, ki so jih posredovali Mario Magajna in člani fotokluba »Diana Doberdob«. Obiskovalci pa so si lahko ogledali tudi likovne izdelke živinozdravnika in umetnika Jurija Mikuletiča in pa gravirane lesene pladnje Božene Kolman Volpotti.

Na prazniku je imel daljši koncert lovske pevski zbor »Doberdob«. Pod vodstvom Janka Simonete je zapel pet pesmi. Že omenjeno Vrabčevo pozdravno pesem, »Oj, Doberdob« Zorka Prelovca, »Lovsko«, ki jo je napisal Krpač, Verbičevo »Vasovalec« in še zadnjo, znano Venturinijevo pesem »Lovska«. Praznik slovenskih lovcev v Zgoniku je lepo uspel. Privabil je veliko občinstva, ki je res imelo možnost preživeti zanimiv večer.

Proslava ob-100 letnici rojstva Alberta Sirka v Križu

Pred dnevi se je Kulturno društvo »Vesna« iz Križa spomnilo s posebno proslavo stoletnice rojstva slovenskega marinista in portretista, akademskega slikarja Alberta Sirka. Obletnico so počastili s posebnim recitacijskim večerom, ki so ga pripravili člani mladinske gledališke skupine »Kresna noč«. Sestavljajo jo tudi številni gledališki amaterji iz Križa.

V režiji Marka Sosiča so pripravili pesniški večer »Še pomniš morje tisto noč...«, ki je imel čudovito prizorišče v kriškem portiču. Križani in drugi so se zbrali v por-

tiču v soboto, 5. septembra, ko je bilo morje prav posebno mirno in je morsko gladino razsvetljevala svetla luna. Naravni čar pa je povečal prostorsko oblikovanje prizorišča, ki ga je uresničil Jurij Žerjal. Recitatorji so stopili na barko in prav ladjica je bil oder tega zanimivega pesniškega recitala o morju, ki je bil sestavljen iz pesmi svetovne literature. Pesmi je spremljalo igranje klarineta Aljoše Starca. Pri uresnitvi pobude sta sodelovala Pavle Sosič in kriški ribič Aleksander Tretjak. Pesmi pa so brali Alda Sosič, Mirjam Maver, Franko Korošec, Kristina Guštin, Tanja Pečar, Tanja Smotlak in Fulvio Falzarano.

Doživetje bralcev in poslušalcev je bilo veliko in ob razhodu je marsikdo ugotavljal, da ima pesem, ki je recitirana v takem naravnem okolju, še poseben čar.

—o—

TOVARNI TOŽITA JUGOSLOVANSKO DRŽAVO

Pred okrožnim gospodarskim sodiščem v Beogradu se bo morala jugoslovanska drvzročila veliko škodo dvema tovarnama umetnih gnojil. Predstavniki tovarne v Kutini na Hrvaškem in tovarne v Pančevu so namreč vložili prijavo proti državi, češ da je povzročila veliko škodo, ker je določila takšne cene proizvodom, ki so nesprejemljive in neekonomske. Tovarna v Kutini je imela zaradi tega 24 milijard dinarjev škode, tovarna v Pančevu pa 10 milijard.

Gre za tovarni, iz katerih prihajata dve tretjini celotne jugoslovanske proizvodnje umetnega gnojila. Tovarna v Kutini je zato na samem vrhu jugoslovanskih izgubarjev, saj je v prvih šestih mesecih letos znašala izguba v poslovanju 32 milijard dinarjev. Tovarne umetnih gnojil v Jugoslaviji pa so v tem času imele skupno 62 milijard dinarjev izgube. Predstavniki obeh tovarn se sklicujejo na 256. člen jugoslovanske ustave, ki pravi, da je država dolžna poravnati razliko v ceni v primeru, da sama določa cene proizvodov.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Vojvodski stol v zadnji številki Glasa Korotana

Zadnja številka Glasa Korotana (Dunaj 1987) prinaša daljšo študijo o pomenu znanega Vojvodskega stola, ki jo je napisal J. Šavli, nadalje še razne odmeve na prejšnje izdaje tega glasila v pisnih slovenskih ljudi iz domovine in zdomstva, in tudi poročilo p. Tomažiča o tem, kakšni so bili vzroki, da je po dvajsetih letih oddal vodstvo študentskega doma Korotan na Dunaju.

Izredno zanimiva pa je v tej številki študija o Vojvodskem stolu, ki postavlja povsem novo gledanje na ta pravni spomenik, katerega so do sedaj tako v nemškem in avstrijskem zgodovino-pisju, kakor tudi v slovenskem, obravnavali kot spomenik nemškega prava. Takšno stališče so utemeljevali s tem, da je omenjeni prestol nastal v času, ko je fevdalizem v Karantaniji prevladal, ali pa še pozneje v srednjem veku. Ker naj bi bil fevdalizem frankovski oz. nemški, naj bi bil to tudi Vojvodski stol.

V resnici pa se je staroslovensko pravo Karantanije ohranilo naprej, tudi po letu 820. Trditev, da so Franki zaradi pridružitve Karantancev uporu Ljudevita v Slavoniji odstavili v karantanski vojvodini kneza in slovensko plemstvo, sploh ni utemeljena. Iz virov je mogoče izvedeti le to, da se je uporu pridružil del Karantancev (očitno južno od Drave, na današnjem Štajerskem). O kaki odstranitvi kneza in plemstva ni nobenih poročil. Vodilno nemško in avstrijsko zgodovino-pisje stoji danes na stališču, da je slovensko plemstvo v Karantaniji ostalo. V ta plemiški sloj, so se vključili potem nekateri bavarski fevdalci, ki so prejeli posestva v deželi. Vse to nam tudi razloži, zakaj je ostalo slovensko ustoličevanje še naprej v veljavi, s Knežjim kamnom kakor tudi Vojvodskim stolom, kakor tudi slovensko zapriseganje novemu vladarju na Koroškem, zadnjič celo še 1728, očetu Marije Terezije, cesarju Karlu VI.

Karantanija je torej očitno ohranila svoje staro pravo, kot ga lahko povzamemo iz številnih dogodkov, dasi ni bilo posebej zapisano. Značilno v primeri z germanskimi pravi je zlasti to,

da je v Karantaniji lahko tudi žena imela posestva in premoženje. Iz raznih listin je namreč razvidno, da so tudi žene darovale samostanom nekatera posestva. Kneginja Hema Krška, kasnejša svetnica, pa je v 10./11. stol. očitno lahko le po karantanskem pravu nasledila rodbinsko premoženje in kot vdova nasledila tudi premoženje svojega moža Viljema. Iz tega premoženja je potem ustanavljala nove fare in tudi znani samostan na Krki.

Študija o Vojvodskem stolu odpira tako novo problematiko v slovenskem zgodovino-pisju, bodisi o slovenskem plemstvu, pravno političnem položaju Karantanije, njeni državnosti, o pomenu karantanskega vojvode Arnulfa, pozneje kralja in cesarja itd.

Posebej pa je prikazana simbolika tega prestola, ki ima vzhodni in zahodni sedež. Vzhodni je bil namenjen karantanskemu vojvodi, zahodni pa palatinskemu grofu kot zastopniku kralja. Kralj je imel torej v vojvodini le svojega zastopnika, kar pomeni, da je bil karantanski vojvoda vladar dežele. Takšno ureditev so imele prvotne vojvodine v vzhodnofrankovskem kraljestvu, in sicer Saška, Švabska, Bavarska in Frankovska, seveda tudi Karantanija.

Vse te vojvodine so imele tudi svoje priznano pravo, zapisano že v 5. in 6. stol. Če na tem mestu dopolnimo izvajanje v omenjeni študiji, naj navedemo še nazive zanj: bavarska Lex Bagoariorum, švabska Lex Alamannorum, saška Lex Saxonum, obe frankovski: Lex Salica in Lex Ripuaria. Za Karantanijo, kot omenjeno, pravo ni bilo posebej zapisano in se je ohranjalo v izročilu. V 10. stol. pa ga viri tudi posebej navajajo kot **instituto sclavenica**, ko govorijo o raznih pričah pri pravnih postopkih.

Kot kaže, čaka naše zgodovino-pisje še precej dela, če bo res hotelo prikazati pravilno sliko slovenske preteklosti, predvsem pa ovreči hlapčevsko podobo o Slovencih, kakor o narodu večnih hlapcev in dekel, kakor so jim jo namele tuje ideologije.

V gradnji kašubski dom

Mnoge narodne skupine živijo na območjih, katerih središča so v prevladujoči meri drugojezična, in v tem primeru priča narodni oz. kulturni dom sredi pokrajinskega mesta o kulturni prisotnosti te skupine tako v mestu kot v sami pokrajini. Spomnimo se le vloge nekdanjega Narodnega doma v Trstu, ki je bil središče za Primorsko in velik del Istre. Podobno vlogo je imel tudi Serbski dom za Lužiške Srbe v mestu Bautzen/Budyšin, ki so ga nacisti tik pred vojno požgali, obnovljen pa je bil po drugi vojski leta 1955.

Prav v tem letu pa so začeli graditi tudi za najmanjšo jezikovno slovansko skupino Kašube kulturni dom, imenovan Dom Kaszubski v mestu Gdansk, ki je središče kašubsko govoreče pokrajine na Poljskem, vendar prevladujoče Poljsko. Novico prinaša mesečnik »Pomerania«, glasilo

združenja kašubskih književnikov, v katerem najdemo članke in spise v poljščini, deloma pa tudi v kašubščini. Po cenitvah znaša število kašubsko govorečih okoli 150.000 duš, ki pa govorijo v vsakdanjem življenju večinoma poljsko.

V novem domu bodo imeli svoje prostore kašubski klubi in kulturna društva, uredništvo mesečnika »Pomerania«, pa tudi manjša tiskarna. Sredstva za gradnjo bodo nabrali tudi s prispevki, od doma in iz tujine. Odobritev gradnje so dale oblasti po sedmih letih prošenj, kar pomeni, da ni šlo vse gladko in da je morala kašubska skupnost pač trdno vztrajati na svojem namenu. Poljaki namreč Kašubov ne priznavajo za poseben narod, njih jezik naj bi bil le poljsko narečje. Dejansko pa so Kašubi svoj knjižni jezik izoblikovali že za reformacije, sredi 16. stoletja.

Sodobno kmetijstvo

Herbicidi

Herbicide dobimo na tržišču kot prah, tekočino ali granulato. Uporaba posamezne oblike je opisana v priloženih navodilih, ki jih moramo pred uporabo vedno pazljivo prebrati. Herbicidi sodijo v glavnem med nestrupena sredstva, saj nimajo na zavojju oznake mrtvaške glave za razliko od strupenih, ki so označena z lobanjo. Hud strup je le kontaktni herbicid gramoxon.

Po načinu in času delovanja poznamo tri skupine: talne, dotikalne ali kontaktne herbicide in hormonske, translokacijske herbicide.

Talni herbicidi delujejo na plevelle le skozi zemljo, zato jih uporabljamo zgodaj spomladi, preden pleveli odženejo. Ker jih uporabljamo za škropljenje čistih, še nezapljevaljenih površin, zadostuje 400 litrov vode na hektar škropljene površine. Herbicidi učinkujejo bolje, če škropimo vlažna in obdelana tla. Temperatura ni pomembna, pozornost pa moramo nameniti tlem, kajti od njih je odvisno, kolikšno količino herbicida lahko uporabimo. Na lahkih peščenih tleh so odmerki talnih herbicidov manjši, na težkih ilovnatih tleh pa večji.

Dotikalni ali kontaktni herbicidi delujejo le prek zelenih rastlinskih delov, zato jih uporabljamo, ko so pleveli visoki 10 do 15 cm. Učinkujejo le dotikalno, rastline jih ne vsrkajo, zato je delovanje kratkotrajno.

V dotiku z zemljo preneha njihovo delovanje. Ker delujejo dotikalno, moramo plevelle z njimi namočiti, zato je potrebna večja količina vode, in sicer 600 do 800 litrov za škropljenje hektara površine. Škropljenje je bolj uspešno, če škropimo v oblačnem vremenu ali pozno popoldne pri 20 stopinjah. Temperature višje od 25 stopinj Celzija in nižje od 5 stopinj aktivnost dotikalnih herbicidov dokaj zmanjšajo. Paziti moramo, da vreme ni vetrovno, da ne poškodujemo sosednjih kultur. Škropljenje s kontaktnimi herbicidi imenujemo tudi kemično košnjo, ker poškropljena površina znova hitro ozeleni, posebno če so za to ugodne razmere.

Translokacijski herbicidi delujejo na plevelle prek zelenih nadzemljskih delov ali prek korenin. Pleveli jih vsrkajo in razporedijo po vsej rastlini. Ker škropimo zelene dele rastline, je poraba vode večja, in sicer 600 do 800 litrov na hektar škropljene površine. Pri škropljenju s hormonskimi herbicidi je vreme zelo pomembno. Škropimo le v brezvetrju, da ne poškodujemo gojenih kultur, temperatura pa naj bo 15 do 20 stopinj. Padavine vsaj 6 ur po škropljenju niso zaželene. Na hormonske herbicide so zelo občutljivi širokolistni pleveli ter sadno drevje in vinska trta med cvetenjem.

**Beri - širi - podpiraj
"NOVI LIST"**

Publikacija o Štanjelu in njegovem gradu

»Štanjel je med najstarejšimi in najlepšimi kraškimi naselji. S svojo dominantno lego na vrhu griča obvladuje širšo in bližnjo okolico. Privlačnost tega kraja doživljamo, ko se mu približujemo po cesti od sežanske strani, še bolj pa se nam razkriva njegova magična podoba s stare komenske ceste«. Tako se začne knjižica »Štanjel in grad Štanjel«, ki jo je za Zbirko kulturnih in naravnih spomenikov Slovenije napisala inženir arhitekt Nataša Štupar - Šumi. Gre za knjižico, ki nam predstavlja zgodovinske in arhitekturne zanimivosti Štanjela. Številne arheološke najdbe pričajo, da je bil kraj naseljen že v hallstatski dobi. Naselitev pa ni bila od tedaj nikoli prekinjena. Našli so izkopanine iz rimskega obdobja in poznega srednjega veka. V zgodovinskih pisanih virih je Štanjel najprej omenjen v urbarju goriškega gospostva. Čeprav je bil Štanjel gotovo že prej utrjeno naselje, so prvi podatki iz leta 1402. Znano je, da so vas leta 1470 napadli in oplenili Turki, leta 1508 so Štanjel za nekaj časa zasedli Benečani, po sklenitvi miru s Habsburžani pa je gospostvo Štanjel postalo last rodbine Cobenzlov, gospodov Proseških, ki so bili v sorodstvu s Predjamskimi. Ko so izumrli Cobenzli, je grad večkrat menjal lastnika. Med zadnjo vojno so ga zažgali partizani. Ko se človek bliža tej vasi, najprej opazi zvonik poznogotske cerkve sv. Danijela, ki ima značilen »lomonasti« zaključek. Cerkev je bila zgrajena v 15. stoletju, a je po vsej verjetnosti na istem mestu stala starejša cerkev. V cerkvi so pokopani bivši lastniki gradu, grofje Cobenzli, ohranjeni nagrobniki so vzdani v zunanje cerkvene stene. Arhitekt Nataša Štupar - Šumi predstavlja vas v treh sklopih. Gre za tri samostojne enote, ki pa so med seboj tesno povezane. Kot je precej logično, so to grajski in cerkveni kompleks ter vaški predel Štanjela, ki jih povezujejo trgi. »Cerkveni in grajski kompleks sta vsak zase obzidana, povezuje pa ju obsežnejši trg z vodnjakom in kar monumentalnim stopnišnim dostopom z južne in severne strani. ... Vaško naselje je zidano v terasah, ki so vrezane v pobočje hriba. ... Taka zazidava, nadaljuje Šumijeva, je vkomponirana v štiri koncentrične pasove, ki obkrožajo prisojni del štanjelskega hriba. ... Naslednja posebnost naselja so stopnišča, ki v presledkih stavbnih nizov vertikalno povezujejo terasne nivoje Štanjela. Kmečke hiše so spretno pozidane; med terasami imajo v pritličju gospodarske, v nadstropju pa bivalne prostore«. Sledi podrobna analiza arhitektonske podobe naselja, ki je res izredno zanimivo, saj združuje več urbanističnih prvin in je obenem zelo stvaren po-

gled na razna obdobja kraške arhitekture. Ni slučaj namreč, da je Zavod za spomeniško varstvo Slovenije uvrstil Štanjel med 14 najpomembnejših spomenikov v republiki. Obnova naselja, še zlasti gradu, se je začela pred približno desetimi leti in je danes na precej zadovoljivi točki, čeprav pomanjkanje sredstev ovira dokončanje del. Doslej so opravili že veliko dela in kdor bo šel na obisk v Štanjel, bo lahko ugotovil, da so obnovili vhodni stolp v naselje; obnovljen je tudi stolp na kobiljski strani, kjer je urejen manjši razstavljalni prostor Fabianijevih načrtov. Najbolj zahtevno delo je obnavljanje grajskega poslopja. Delno je grad že preurejen, a spomeniško varstvo ni še zaključilo vseh predvidenih del. Doslej so obnovili tudi nekatere srednjeveške stanovanjske arhitekture v Štanjelu. Tako je zelo zanimiva »Romanska hiša«, ki so jo

preuredili in statično konsolidirali, ter je v njej danes etnografski muzej. Obnovljena je bila tudi kamnita streha na skupini tako imenovanih Ferrarijevih hiš.

Vsekakor bo po načrtih Spomeniškega varstva Štanjel prej ali slej postal »etnografsko središče Krasa«. »Štanjelski grad naj bi prevzela močna gospodarska organizacija, kjer naj bi poleg gostinstva in muzeja imela tudi trgovino z lastnimi izdelki«. To so sicer načrti, ki niso še uresničeni, a tudi tako, ko imate kaj prostega časa, se lahko odločite za izlet na Kras in obisk tega naselja, ki je res izredno zanimivo. Vodnik »Štanjel in grad Štanjel«, ki ga je napisala Nataša Štupar - Šumi, pa bo obiskovalcem postregel tudi z drugimi zanimivostmi. Knjižica je namenjena tudi italijanskim turistom in je zato prevedena v italijanščino. Opremljena je s fotografskimi posnetki arhitektonskih zanimivosti in z načrti prenovitvenih del, ki so jih izdelali razni strokovnjaki. Vsekakor torej priporočamo obisk.

VESELJE OB ZVONOVH NA MIRENSKEM GRADU

»Zvonovi radostno zvonijo« so zapeli pevci v pozdrav novim zvonovom na Mirenskem Gradu, izražajoč tudi veselje drugih ob pomenljivem dogodku. Zvonovi sicer še ne pojo, pa vendar tudi do tega trenutka ne bo daleč. To lahko zatrdimo po dosedaj prehojeni poti za uresničitev velikega načrta. Na veliko noč, 19. aprila letos, je bilo oznanjeno sporočilo o novih zvonovih, v nedeljo, 23. avgusta, so bili že na Gradu.

Gre za tri zvonove, ki jih je vlila tovarna Ferralit v Žalcu. Največji tehta 1300 kg in je posvečen Mariji z njeno podobo in napisom »V Marijinem letu 1987«. Naslednji je zvon Sv. križa, njegov napis se glasi »V križu je rešitev«, zvon pa tehta 540 kg. Najmanjši zvon ima 286 kg, posvečen pa je sv. Vincenciju, ustanovitelju lazarištev in usmiljenk — redovnih družb, ki ob delujeta tudi na Gradu. Novi zvonovi bodo s sedanjim peli v melodiji D, F, G, B. Sedanji zvon bo torej drugi po velikosti in teži; ker je rahlo znižan, so temu prilagojeni tudi novi zvonovi.

Kako so zvonovi našim ljudem dragi, se je že pokazalo tudi na Gradu. Drugače takšen podvig, ki temelji na darežljivosti odprtih src, sploh ne bi bil mogoč. Pa vendar je bilo potrebno veliko poguma za pristop k tako zahtevnemu načrtu v današnjih časih. Ljudje pa so se takoj odzvali z velikodušnimi darovi in upravičeno je pri-

čakanje, da bo tako tudi v naprej: pri poplavi čilu dolga in stroškov opreme.

Skupno je tako tudi veselje ob prihodu novih zvonov. Domači prevoznik je z velikim navdušenjem prevzel nalogo, da jih pripelje iz livarne. V petek, 21. avgusta, so na njegovem tovornjaku prišli v Miren in še dva dni počakali v dolini, da se v nedeljo slovesno popeljejo na matični grič. Pa niso samevali, saj so se občudovalci kar vrstili, ravno tako je bilo tudi pri njihovem krašenju od žena do otrok. Ko so zvonovi krenili navzgor, so jih obdali otroci z zvončki v rokah in se popeljali z njimi. Na vrhu je zvonove sprejelo radostno ploskanje, priložnostni nagovor Ivana Budina, najstarejšega mirenskega rojaka-duhovnika, pomenljiva molitev Antona Pusta, misijonarja-nosilca tega podviga, pa seveda pesmi ter nato slovesno bogoslužje. Mašnik Pust je obširno predstavil zvonove iz izhodišč zgodovinskih okvirov in poslanstva zvonov sploh. Potem so se izkazali še domači možje, ko so zvonove s tovornjaka popeljali v cerkev: lahkotno in enostavno, da si tega prej sploh nismo znali predstavljati.

Z griča bo zvonove čuti daleč nakrog, pa tudi zanimanje zanje sega široko. To smo lahko opazili že na sprejemu, zato je pričakovati, da bo tudi posvetitev zvonov po primorskem škofu Metodu Pirihu velik dogodek. Datum trenutno še ni določen.

Štiri zvonove so na Gradu imeli že pred prvo vojno. Leta 1929 so jih nasledili novi trije, vlti v livarno De Poli v Vidmu. Med drugo vojno je v zvoniku ostal le srednji zvon, ki ima ob sebi le še manjši zvonček, tako da toliko željeje pričakuje nove trojne bratovščine.

—o—

V Krki na Koroškem sta škofa iz Celovca in Gradca priredila tiskovno konferenco v zvezi z obiskom, ki ga bo junija leta 1988 opravil na Koroškem papež Janez Pavel II.

—o—

Na Dunaju so v sredo, 9. t. m., odprli razstavo velikega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika. Dan prej je imel koncert slovenski organist Hubert Bergant.

O zakonski zaščiti slovenske manjšine

V Špetru je bila v nedeljo, 6. t. m., v okviru festivala komunističnega tiska, katera je priredila sekcija Komunistične partije Italije za Nadiške doline, okrogla miza o vprašanju zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji. Okrogla miza je bila v občinski dvorani in se je zavlekla več ur, tako da je zaradi dolžine posegov uradnih udeležencev debata dejansko odpadla.

Okroglo mizo je vodil Pavel Petričič. Pri njej pa so sodelovali bivši komunistični poslanec Lizzero, novoizvoljena poslanka komunistične partije Schiavi, socialistični senator Castiglione, ki je obenem tu-

di podtajnik v obrambnem ministrstvu, tržaški občinski svetovalec Slovenske skupnosti Aleš Lokar, zgodovinar Gino Di Caporiacco, deželni svetovalec Proletarske demokracije Giorgio Cavallo, dolinski župan Edvin Švab in predstavnik Slovenske kulturno gospodarske zveze Ferruccio Clavora.

Iz posegov udeležencev je bilo razvidno, da je sporazum za dosego ustavnih teženj slovenske manjšine možen. Do izraza pa je prišla tudi zaskrbljenost zaradi sedanjega neugodnega političnega trenutka, ki je v nekaterih posegih narekovala iskanje reduktivnih rešitev.

Sodobno kmetijstvo

Čas obiranja različnih vrst sadja

Čas in način obiranja sta odvisna od sadne vrste in namena uporabe. Pri obiranju poletnega in jesenskega sadja, ki ga želimo takoj prodati, pazimo, da bo toliko zrelo, da bo preneslo prevoz in se do porabnika ne bo poškodovalo. Torej ga bomo trgali nekoliko pred užitno zrelostjo. Vrtničarji, ki pridelujejo sadje za lastno porabo, lahko počakajo do užitne zrelosti, kajti šele tedaj imajo plodovi pravi okus. V tej zrelosti je razmerje med kislino, sladkorjem in drugimi sestavinami najbolj ugodno, pa tudi dišavnosti so dokončno razvite. Drugo pravilo pa velja za obiranje zimskega sadja, ki ga nameravamo uskladiščiti in uporabiti šele pozimi ali spomladi. Pravilno zrelost in čas obiranja zimskega sadja ugotavljamo na več načinov.

Sprememba osnovne barve plodov iz zelene v zeleno rumeno in rumeno je vidno znamenje fizioloških sprememb v plodu.

Sprememba v trdoti mesa plodov je dokaj zanesljiv kazalec pri določanju zrelosti plodov, zlasti koščičarjev in hrušk, manj pri jablanah. Trdoto določamo s pritiskom prsta ali s posebno pripravo penetrometrom. Sestavljen je iz bata premera 8 mm, ki pod pritiskom prodre v plod do globine enega centimetra. Odpor sadeža merimo po posebni tabeli. Negativno pa je, da se pri merjenju sadež poškoduje.

Vsebnost škroba v plodovih določamo z jodovim testom. Na liter vode dodamo 4 g kalijevega jodida in gram joda. V to raz-

topino za minuto namočimo prečno prerezan plod. Po jakosti obarvanosti mesa določimo najbolj ugoden čas obiranja. Če se je prerez ploda v celoti obarval modro, pomeni, da škrob v plodu še ni prešel v sladkor torej še ni čas za obiranje. Če se je modro obarval le rob prerezanega plodu pod kožico, pomeni, da se je začel škrob spreminjati v sladkor, kar je znamenje, da je čas za obiranje najbolj ugoden. Če plod na prerezu ni spremenil barve, pomeni, da se je škrob v celoti že spremenil v sladkor in smo pravi čas za obiranje zamudili.

Število dni od polnega cvetenja do zorenja oziroma fiziološke zrelosti je značilno za posamezne sorte in se giblje na pr. pri sorti jonathan od 135 do 145 dni, pri sorti zlati delišes od 145 do 150 dni odvisno od vremenskih razmer. Tudi moč, s katero se drži plod drevesa, je znamenje zorenja, odvisno od sorte. Obirati začnemo takoj, ko začno plodovi odpadati v večjem številu. Odpadati začno, ker se med pecljem in vejo začne delati plutasta plast celic, ki ustavi dotok hranilnih snovi iz rastline v plod. Zato plod odpade. Pravilni čas obiranja poznih zimskih sort določamo s kombinacijo vseh naštetih načinov določanja zrelosti.

Nekatere zgodnje jesenske sorte jabolk obiramo postopoma. Tako vse plodove oberemo takrat, ko so najprimerneje zreli. Če bi obrali vse plodove hkrati, bi bili nekateri plodovi prezreli, drugi pa ne-

dozoreli in v skladišču ne bi dosegli pričakovane kakovosti.

Jesenske sorte trgamo, ko začno plodovi spreminjati osnovno zeleno barvo v rumeno in ko jih že z lahkoto trgamo. Pravi čas obiranja je predvsem pomemben pri obiranju poznih zimskih sort.

Prezgodaj obrano sadje je lažje, ker so plodovi manjši. Zadnjih 20 dni plodovi lahko pridobe še do 15 odstotkov teže. Prezgodaj obrani plodovi so tudi slabše obarvani, imajo manj sladkorja, so manj aromatični in manj okusni.

Pri prepozno obranem sadju ugotavljamo izgube teže zaradi odpadanja plodov, večja je občutljivost za fiziološke bolezni, kot so porjavenje mesa, jonatanova pikčavost, občutno se skrajša doba skladiščenja, zrelost zimskih sort hrušk določamo po že naštetih postopkih za določanje zrelosti.

Breskve ne dozorevajo hkrati. Zato jih obiramo dvakrat do trikrat, odvisno od vremena in sorte. Za takojšnjo rabo pustimo breskve popolnoma dozoreti na drevesu, to pa ugotovimo po spremembi barve in trdoti mesa. Tudi breskve za predelavo naj dozore na drevesu.

Z. T.

TABORI SZSO 1987

■ nadaljevanje s 3. strani

v matični domovini opozarja na dejstvo, da tudi tostran meje živi delček našega majhnega a načvse žilavega naroda.

To so bila nekako gibala ali ideje, ki so voditelje spremljale pri načrtovanju in izvedbi praktičnih delov tabornih programov. Po krajši razpravi se je tako sestanek zaključil s predstavitevijo nekaterih bližnjih dejavnosti.

M. K.

Jack London KRALJ ALKOHOL

32

Ko pa je prišel sobotni večer in je bilo tedensko delo končano do ponedeljka zjutraj, sem poznal poleg hrepenenja po spanju samo še eno poželjenje in to je bilo, da bi se opil. To je bilo drugič v mojem življenju, da sem slišal jasen klic kralj Alkohola. Prvikrat so bili vzrok moji izčrpani živci in možgani. Tod sedaj svojih možganov nisem bil prenapel. Nasprotno, možgani so mi odreveneli. To je bila tista nesreča.

In jaz, dolgoletni prisrčni prijatelj kralja Alkohola, sem dobro vedel, kaj mi je obetal — črne domišljije, sanje o moči, pozabljenost, vse in sleherno razen vrtečih se pralnih strojev in mong, brnečih ožemalnikov in neskončnih procesij platnenih hlač, ki so se preperjene premikale pod mojim švigajočim železom. In to je tisto. Kralj Alkohol se obrača do slabosti in neuspeha, do utrujenosti in izčrpanosti. On je najlažja pot iz nadlog. In pri tem laže ves čas. Telesu nudi lažno moč, lažno vznesenost duha, da se vidi stvari, kar niso, in neizmerno lepše, kakor so.

Vendar se nisem bil opil, iz prav prostega vzroka, ker je bilo do najbližje, krčme poldrugo miljo. In to se je zopet

zgodilo, ker klic po pijanosti ni bil posebno glasen v mojih ušesih. Da je bil glasen, bi bil prehodil desetkrat tolikšno daljavo, samo da bi prišel do krčme. Po drugi plati pa bi se gotovo opijani, da bi bila krčma tik za vogalom. Tako pa sem se na svoj edini dan počitka v tednu zleknil v senco in se zabaval z nedeljskimi časniki. Toda celo za to prazno slamo sem bil pretruden. Šaljiva priloga mi je še mogla privabiti rahel nasmeh na obraz, nato pa sem zaspal.

Dasi pa se za časa mojega dela v pralnici nisem podal kralju Alkoholu, nekaj določnega je vendarle dosegel. Slišal sem bil klic, čutil glodanje poželenja, hrepenel po tešilu. Pripravljaj me je za močnejše poželenje poznejših let.

V mojih možganih je kililo seme poželenja po alkoholu.

Ure so bile dolge, delo naporno kljub temu, da sva postala prava mojstra v tem, kako se izloči vsako nepotrebno gibanje. Za to sem dobival trideset dolarjev plače na mesec ter prosto stanovanje in hrano; to je bilo malce več kot sem služil v tovarni za juto in pri podajanju premoga, vsaj za toliko več, kolikor je veljalo stanovanje in hrana, kar je delodajalca malo sta-

lo (jedla sva v kuhinji), meni je bilo toliko vredno kot dvajset dolarjev na mesec. Moja večja moč, višja leta, povečana ročnost in vse, kar sem se bil iz knjig naučil, vse to je bilo vredno tega poviška dvajsetih dolarjev. Sodeč po takem napredovanju sem lahko upal, da postanem, preden umrjem, očni čuvaj s šestdesetimi dolarji na mesec ali pa policaj s sto dolarji in postranskimi dohodki.

Tako neusmiljeno sva se s tovarišem med tednom lotila dela, da sva bila v soboto zvečer popolnoma obnemogla. Bil sem torej zopet stara delovna živina, ker sem garal več ur na dan, kot konji garajo, in komaj malo več mislil kot konji. Knjige so mi bile zaprte. Prinesel sem jih bil cel kovček s seboj v pralnico, pa sem uvidel, da jih ne morem čitati. Zaspal sem tisti hip, ko sem poskusil brati, ako pa se mi je posrečilo, da sem obdržal oči za nekaj strani odprte, se nisem mogel spomniti, kaj sem bral. Opustil sem vse poskuse, da bi študiral težke predmete, kakor pravo narodno gospodarstvo in biologijo, in sem poskusil z lažjimi stvarmi, kakor z zgodovino. Zaspal sem. Poskusil sem s književnostjo, pa sem zaspal. In ko sem končno zaspal pri živahnih povestih, sem knjige pustil. Ves čas, kar sem bil v pralnici, se mi ni posrečilo, da bi prebral eno knjigo.

Ko sem zapustil pralnico, sta me sestra in njen mož opremila za v Klondyke. V rani sejeni 1897 se je pričel prvi naval za zlatom v tiste kraje. Bilo mi je takrat 21 let in sem bil v sijajnem fizičnem stanju.

— E, Jakec moj, zdej pej znam za gvišno, kaku je z našo globalno zaščito, zatu ke sm govoru z anem ministram. Uan mi je vse lepu razložu.

— Kej res? Povej, povej, sm prou radoveden!

— Se zna, je govoru bol na fino jn je reku: Ni dvoma, da ima slovenska manjšina vsu pravico do globalne zaščite. Naša demokratična republika, ki je izšla iz odporništvu, tega tudi ne misli osporavati jn si šteje za moralno dolžnost zagotoviti vsem svojim etničnim manjšinam nemoten kulturni in gospodarski razvoj. Obstoj slovenske etnične skupnosti v teh krajih pomeni za vsu državo pomembno demokratično obogatitev. Spričo važnosti tega problema je seveda potrebno, da z maksimalno resnostjo in temeljitostjo pristopimo k njegovemu reševanju. Zagotavljam vam, da bom s svoje strani po mojih možnostih podprl

vaša prizadevanja. Logično, da se v naših postopkih ne smemo prenačljati. Natančno moramo analizirati komponente vseh vaših zahtev in pri tem tudi upoštevati stališča obeh narodnosti. Za sistematičen načrt pristopa k delu bo seveda potrebna posebna komisija. K delu bo treba pritegniti najboljše izvedence v manjšinskih zadevah. Med izvedenci bodo morali biti sorazmerno zastopani predstavniki ustavnega loka. Seveda si bodo najprej izbrali predsednika, da bo vodil seje. Ker je za vsako odločitev potrebna temeljita informacija, bodo člani te komisije obiskali župane vseh tistih krajev, kjer prebivajo Slovenci, in se pri njih informirali, kakšno je etnično stanje v njihovih občinah. Pri analizi teh podatkov bodo seveda morali upoštevati stališča večinskega naroda in pripadnikov manjšine. Po temeljitim študiju bo komisija izvedencev sestavila poročilo, ki ga bo predložila posebni, v ta namen ustanovljeni parlamentarni komisiji, v kateri bodo imele svoje predstavnike vse stranke ustavnega loka. Ta bo natančno preštudirala poročilo in verjetno vnesla vanj eventualne dodatke in popravke, nakar ga bo vrnila komisiji strokovnjakov, da redigira dokončno besedilo. V izpopolnjeni obliki bo potem prišel v senat, ki bo iz svoje srede imenoval komisijo juristov, da se ugotovi, če je predlog v skladu z ustavnimi določili. Če ne bo zakonskih zadržkov, bo predlog predložen v avli senata, da se o njem izrečejo tudi senatorji. Z ozirom na važnost zakonskega osnutka se zna razprava v senatu nekoliko zavleči, vendar upam, da ga bodo senatorji odobrili. V tem primeru ne bo nobenega zadržka, da bi predlog o globalni zaščiti prišel pred parlament. Predlog bo seveda najprej prišel

v parlamentarno komisijo za vprašanja etničnih manjšin, ki bo s svoje strani ...

— Mihec, ustavse! Jemam vre zadosti jn sm vse zastopu.

— Si zastopu? Kej maraš!

—o—

USPELA LIKOVNA RAZSTAVA NA GORIŠKEM GRADU

Na gradu v Gorici je že dva meseca na ogled velika likovna razstava z naslovom »Guardi, metamorfoza podobe«. Gre za razstavo, ki je posvečena ustvarjanju bratov Antonia in Francesca Guardija in močnejše manj poznanih Nicolaja in Giacoma Guardija. V bistvu gre za prerez likovne ustvarjalnosti v Benetkah v 18. stoletju.

Razstava, ki jo je priredilo odborništvu za kulturo goriške občine, je že imela velik odmev med italijanskimi obiskovalci in tujimi gosti. Skupno si je razstavo do konca avgusta ogledalo nad 27.000 ljudi in pomenljiv je tudi podatek, da je pošla zaloga kataloga, ki so ga pripravili za to razstavo.

V nedeljo, 13. t.m., bo v počastitev Kraljice miru ob 9.30 sv. maša v kapeli na Katinari.

Končno so v Bihaču pripravili tudi Fikreta Abdića, glavnega direktorja podjetja Agrokromer, ki je s svojimi nekritimi menicami povzročilo pravi potres v celotnem jugoslovanskem gospodarstvu. V priporu je do zdaj 5 voditeljev podjetja. Škode pa je za kakih 300 milijonov dolarjev.

Spominjam se, da sem se na koncu osemindvajset milj dolge poti iz Dyea-e čez Chilcoat do jezera Linderman v prenašanju tovorov kosal z Indijanci in prekosal marsikakega. Poslednja tovorna proga do Lindermana je bila tri milje dolga. Jaz sem po njej hodil nazaj po tovor po štirikrat na dan in sem vsakokrat pricijazil po stopetdeset funtov. To se pravi, da sem vsak dan prehodil štiriindvajset milj po najslabši stezi, in sicer dvanajst milj od tega z bremenom stopetdeset funtov.

Da, obesil sem bil kariero na klin in se znova podal na pot pustolovščin iskat srečo. In na poti pustolovščin sem se seveda nameril na kralja Alkohola. Tukaj sem spet našel prave možakarje, pustolovce in klativiteze, ki se sicer niso zmenili, ako jih je lakota trla, brez žganja pa niso mogli živeti. Žganje se je nosilo in vozilo po gazi naprej, moka pa je ležala v skrivnih zalozah nedotaknjena ob poti.

Sreča je hotela, da oni trije možje, ki sem potoval v njihovi družbi, niso bili pivci. Zato nisem pil razen ob redkih priložnostih in, na sramoto, kadar sem pil z drugimi. V moji skrinjici za zdravila je bil tudi liter žganja. Odmašil pa sem steklenico šele v nekem samotnem taboru, kjer je moral neki zdravnik brez omamila operirati nekega moža. Zdravnik in bolnik sta izpraznila mojo steklenico, nato pa pričela z operacijo.

Ko sem se leto pozneje okrevaje od skorbuta vrnil zopet v Kalifornijo, sem videl, da je moj oče umrl in da sem postal

poglar in edini rednik družine. Ako povem, da sem od Beringovega morja do Britske Kolumbije podajal premog na nekem parniku in potoval odtod do San Francisca v medkrovju, bo vsakomur jasno, da nisem prinesel iz Klondyka drugega kot skorbut.

Časi so bili hudi. Delo katerekoli vrste je bilo težko dobiti. In jaz sem moral prijeti za delo katerekoli vrste, saj sem bil že vedno neizvežban delavec. Na svojo kariero niti mislil nisem. To je minilo, je bilo pokopano. Moral sem najti kruha še za dvoja usta poleg svojih in skrbeti za streho — no, da, in si kupiti zimsko obleko, ker je bila moja vsekakor poletna. Nemudoma sem moral dobiti kako delo. Potem pa, ko bi prišel do sape, bi zopet lahko mislil na bodočnost.

Neizkušen delavec je prvi, ki mora občutiti hude čase, in jaz sem bil izvežban samo za mornarja in periča. Spričo svojih novih odgovornosti se nisem upal na morje, dela v pralnici pa nisem mogel dobiti. Sploh nisem mogel dobiti nobenega dela. Moje ime so imeli zapisano v petih posredovalnicah za delo. Oglase sem imel v treh časnikih. Poiskal sem peščico svojih prijateljev, o katerih sem vedel, da bi mi morebiti mogli preskrbeti delo; ti pa so se ali premalo zanimali za to ali pa niso mogli najti nič zame.

Položaj je bil obupen. Zastavil sem uro, kolo in nepremočljivi plašč, na katerega je bil oče, ki mi ga je zapustil, močno ponosen. To je bilo in je edino, kar sem kdaj

podedoval na tem svetu. Veljal je petnajst dolarjev, v zastavljalnici pa sem dobil nanj dva dolarja. Kar se — kar je res, je res — neki dan prikaže pri meni nekdanji tovariš z obale s salonsko obleko, zavito v časnikih. Mož mi ni mogel dati zadostnega pojasnila, odkod jo ima, jaz pa tudi nisem silil vanj, da bi mi to razložil. Hotel pa sem imeti obleko. Ne; ne da bi jo sam nosil. Izbarantal sem jo za kopo stare šare, ki je bila zame brez koristi, ker se ni dala zastaviti. Za to staro šaro je on izkrošnjaril nekaj dolarjev, jaz pa sem tisto obleko zastavil za pet dolarjev. In kolikor mi je znano, je obleka še vedno v zastavljalnici. Sploh nisem imel namena, da bi jo bil rešil.

Ampak dela nisem mogel dobiti nobenega. A vendar sem bil dobra roba na delovnem trgu. Bilo mi je dvaindvajset let in tehtal sem slečen stopetinšestdeset funtov, in vsak funt od tega je bil izvrsten za garanje; tudi zadnje sledi skorbuta so ginevale od žvečenja sirovega krompirja. Oglasil sem se za vsako delo. Skušal sem postati model za umetnike, toda preveč je bilo mladih ljudi s krasnim telesom, ki so bili brez dela. Odzval sem se oglasom postarnih onemoglih ljudi, ki so potrebovali spremljevalca. Postal sem malone agent za šivalne stroje, a brez plače, za provizijo. Ampak v hudih časih revni ljudje ne kupujejo šivalnih strojev in tako sem bil primoran odreči se temu poslu.

(Dalje)